

SODSIM DIN YI ALIZANDA NI NA

Watson Goodman
a booboale o nloa a

Ahyeɛdeɛ – Bɛndone ye

SŌŌSIM DIN YI ALIZANDA NI NA

“Sŏŏsim Din Yi Alizanda Ni Na” nye la suranim’ kalnlinim’ sheŏa be ni yaa layim taba ni di sŏŏ yelkpani kam din yi Naawuni Kundi ni na. N niŏ yeda ni komentiri sŏŏ din wuhiri Naawuni Kundi puuni ye-la nye la Naawuni Kundi maa maŏmaŏa.

Naawuni Yelgu yi la alizanda ni na, ka nye sŏŏsim maŏli ben suhuri ye wuntitali zuyu ka di kum mini di konyuri mal’ ba be suhuri ni la sani. Nir’ yi zaysi alahachi soli dolbu, ka niŏ tuuba, ka yeli ti Duuma Yisa Masia n’ o kam’ na nti be o suhu ni; ka niŏ yeda n’ o suhu zaa ni ti Duuma Yisa Masia nye la o Tilgira, ti Dumma Yisa ni kahig’ omaŏa n-wuh’ o ka zaŏ omanmaŏ’ suhupielli min’ o suhudoo n-niŏ ŏuna ŏun nye yedaniŏda maa suhu ni. 1937 saha ka n niŏ yelli ŏŏ yeda, ka di saha maa zaŏ ka na hal ni pumŏŏŏ, m mini n Duuma dolintabtali maŏli maa na kul be la lala. N kpamd’ a jaande n’ a zaŏm’ amaŏa n-ti Yisa ka deeg’ o niŏ a Tilgira n’a Duuma pumŏŏŏ, a yi nye la ŏun na bi niŏ lala.

—Watson Goodman

NAAWUNI YURLIM YELA

1

Amaa Naawuni ni niŋ shem n-wuhi n' o yuri ti m-bɔŋɔ: Ti ni daa nye alahachinim' saha shel' la ka Masia daa kpi ti zuyu.

—Romnima 5.8

Yaygari Chuyu daa ti miri puhibu, ka Yisa baŋ n' o saha paaya n' o che duniya ŋɔ ka lab' o Ba sani. Amaa o ni daa pun yur' omanman' ninvuy' sheb' bem be duniya ŋɔ ni la o daa kul yuri ba la lala hal nti yi duniya ŋɔ ni. —Jɔn 13.1

Ni Yisa Masia ŋun nye shehirlana ŋum be tibi, ka nye ŋun daŋ tooni n-nee kum ni, ka lan nye duniya ŋɔ nanim' toondan' la niŋm' alibarika n-niŋ yi ni ka tin ya su-

hadoo din nye be dini. Duna n-yuri ti ka daa zaŋ o zim n-fa ti ti da-alahachi ni m-bahi. —Kahigibu 1.5

Nir' yi zaŋ o nyevili n-tay' o zɔnim' dini, yurlim shel' lan kani n-gari li. —Jɔn 15.13

Dama Naawuni yuri duniyanim' hal nti zaŋ o Bi' gaŋa n-ti ba ni ŋunkam niŋ o yeda ku ti bahi yoli, amaa o ni ti nya la nyevili din ka bahigu. —Jɔn 3.16

Naawuni daa yi n zuyu kurimbuni ha n-yeli, N yuri ya la yurlim sheli din ka targa; dinzuyu ka n kul zen ya yim maa.

—Jerimaia 31.3

2 YISA MASIA NAAWUNTALI YELA

M mini m Ba nye la zay' yini.
—Jon 10.30

Behiq kani, ti daadiini soli no ashili nye la zay' titali. Dina n-nye: Duna n-daa leei daadam n-yi palo, ka Naawuni Shii Kasi daa di o shehira, ka malaikanim' daa nya o. Be daa mol' o yela zuliya kam ni, ka nirba daa niq o yeda duniya no ni, ka Naawuni daa ti kpuy' o n-chaq jilima shee alizanda ni.
—I Timoti 3.16

Pilgu ni ka Naawuni ni booni so Yelgu la daa be, ka Yelgu maa daa be la Naawuni sani. Yelgu maa daa nye la Naawuni. Yelgu maa daa leb' la ninsala m-be ti sani, ka anfaani mini yelmagli pal' o kobli

ni. Ka ti nya o jilima sheli din nye Naawuni Bi' gaga nun yi o Ba san' na jilima.
—Jon 1.1, 14

Dimbono zaa daa niqmi ni ti Duuma ni daa che ka anab' so yeli shem la niq pali. O ni daa yel' shem maa m-bono: Paypiel' so ni ti niq pua n-doyi bidibga, ka be ti bol' o yuli Imanuel. (Di gbinni nye la Naawuni be ti sani.)—Matiu 1.22, 23

Ka Yisa boh' o, Filip, m min' a ni be ka di yuui ngo k' a na bi mi ma? Nun nya ma, o nya m Ba; ka bo n-niq k' a yeli ni n wuhim' ya m Ba maa? Ka lam boh' o, Filip, a bi niq yeda ni m be m Ba maa ni ka m Ba maa gba be n ni?

—Jon 14.9, 10a

YISA JUN NYE NAAWUNI BII YELA

3

Ka nunkam kahigi n-yeli ni Yisa nye la Naawuni Bia, Naawuni be o ni k' o gba be Naawuni ni.

—1 Jon 4.15

Ka malaika maa gargi n-yel' o, Naawuni Shii Kasi ni ti siy' a zu-yu na, ka Zallakudura Naa yiko mahim ti gil' a; dinzuyu a ni yen ti doyi bi' so maa, be ni ti boon' o la bi' suŋ ni Naawuni Bia. —Luk 1.35

Dama Naawuni Naawunitali behigu zaa be Masia daadantali niŋgbuŋ ni.

—Kolosinima 2.9

Be doyi bia n-ti ti, be ti ti bidi-bga; ka nam fukumsi zi o boysapi-on zuyu, k' o yuli ni booni Alahazi-ba ni Saysira ni Yikolana Naawu-

ni ni Saha din ka bahigu Ba ni su-hudoo Nabia. —Alizaia 9.6

Pita noli daa na bi lu tiŋa ka sagbam' pielli dii sirgi na nti lim ba, ka be wum ka kuko' sheli yeri sagbani maa ni, M Biyurgu m-boŋo; n nin' ni tiy' so pam m-bala; wum-miy' o noli! —Matiu 17.5

Ka Yisa yel' o, A pun nya o, (Naawun' Bii Maa) hal ŋuna n-dir' a alizama ŋo. —Jon 9.37

Di chaŋ wula ka yi yeli ni m Ba ni pii man' ninvuy' so n-tim duniya ŋo ni maa na mori Naawuni, n ni yeli ni n nye la Naawuni Bii la zuyu? N yi bi tumdi m Ba tuma, yin' di niŋ ma yeda. —Jon 10.36, 37

4 YISA YELI TE O NI NYE SO YELA

K' o yeli ba, Yi yi la duniya ɔ ni na, amaa man' yi la alizanda ni na; yi nye la duniya ɔ nirba, amaa man' pa la duniya ɔ nira. Ka Yisa yeli ba, Achiikatim yelmanli ka n yeri ya, be ni daa na bi dɔyi Ibrahimma saha shel' la, man' daa pum beni. —Jɔn 8.23, 58

Ka pay' maa yel' o, M mi ni be ni booni so Masia la ni ka na; k' o yi ti ka na, o ni wuhi ti binsheykam zaa. Ka Yisa yel' o, Mani ɔun tɔysir' a yetɔya ɔ m-bala. —Jɔn 4.25, 26

Ka Yisa yeli ba, Mani n-nye nye-vili bɔrobɔro maa. Ka ɔunkam ka n san' na, kum ku lan gbaag' o; ka

ɔunkam mi niɔ ma yeda, konyuri ku lan gbaag' o hal abada.

—Jɔn 6.35

N ni na kul be duniya ɔ ni ɔ, n nye la duniya ɔ neesim.

—Jɔn 9.5

Ka Yisa lan yeli ba yaha, Achiikatim yelmanli ka n yeri ya, mani n-nye buzɔɔ dunoli. —Jɔn 10.7

Ka Yisa yel' o, Mani n-nye nye-vili, mani n-lan su kum ni neebu yiko; ka ɔunkam niɔ ma yeda, hal o yi kpi gba, o ni lan neei yaha.

—Jɔn 11.25

Yi booni ma la yi karimba ni yi Duuma; yelmanli mi n-shiri nye li, dama lala n-nye ma. —Jɔn 13.13

YISA NI DAA TUM ALAHAZIBA TUNTUMSA 5

SHEŊA YELA

Ka daa yeli salo maa zaa ni be layimmi zini mɔmaha zuɣu. K' o daa zaŋ bɔrobɔro kpila anu mini zahim ayi maa, ka kpuy' o zuɣu n-lihi zuysaa ka niŋ alibarika n-niŋ di ni, ka ŋmahinmahi li n-ti o nyaandolba, ka be zaŋ li tari salo maa. Ka be zaa ha daa di li n-tiyi. Ka Yisa nyaandolba ma daa laysi zaɣ' chehi din guui m-pali pieri pinaayi. Ka ben daa di li maa kalnli daa nye la kaman dob' tusaanu laa-sabu m-pahi payba ni bihi.

—Matiu 14.19-21

Ka Saimon yel' o, N dana, ti sa pun lab' li mi yuŋ la zaa ka bi gba-

ai hal zin' yino gba; amaa a ni kul yeli ma shem ŋɔ zuɣu, n ni lab' li. Ka be daa niŋ lala n-shiri gbahi zahim pam, hal ka be lansi maa ti pi-li chehibu.

—Luk 5.5, 6

Ka zoomba ayi daa zi sokpaŋa ka ti wum ni Yisa n-garti maa, ka be kuhi yeli, Ti Dana, nyin' ŋun nye Naa Dauda yaaŋa ŋɔ, zɔm' ti namboɣu! (Ka Yisa bohi ba) bo ka yi lee bori ni n niŋ n-tin ya? Ka be yel' o, Ti dana, ti bori n' a nee' la ti nina ŋɔ n-ti ti. Ka di daa niŋ Yisa namboɣu, k' o shihi be nina maa ka di dii neei, ka be yiysi n-doli Yisa chena.

—Matiu 20.30, 32b-34

6 YISA MASIA NYE LA NAMDA NI DUUMA

Dama o kɔbli ni ka Naawuni daa nam binsheykam dim be alizanda ni mini dim be duniya ɔɔ ni: Ninsal' nini ni ni tooi nya binsheɔa mini ninsal' nini ni ku tooi nya binsheɔa zaɔ tabli alizinnim' bem be sagbana tiɔli ɔɔ na mini ben nye duumanima ni zuɔulaannima ni ben su fukumsi. O kɔbli ni ka Naawuni daa nam binsheykam, ka mi daa nam li la o zuɔu.

—Kolɔsinima 1.16

Yelgu maa kɔbli ni ka Naawuni daa nam binsheykam, ka binsheli daa kani k' o nam li ka Yelgu maa nuu ka di ni.

—Jon 1.3

Naawuni . . . amaa dabsa din kpalim nyaana ɔɔ puuni, o tɔysiri

ti yetɔya la o Bii la nol' ni. O Bii maa kɔbli ni k' o daa nam duniya ɔɔ, ka zal' o n' o su binsheykam zaa.

—Hibrunima 1.2

Dinzuyu Izraelnima, baɔmiya ni Yisa so yi ni daa kpahi tabli dapulli zuɔu maa ka Naawuni zaɔ n-leei duniya ɔɔ nim' zaa Duuma ni be Masia.

—Tuumba Tuma 2.36

Dama daliri din che ka Masia daa kpi ka lan neei kum ni nye la ni di che k' o leei ben kpi mini ben ne Duuma.

—Romnima 14.9

Naawuni nye la ɔum be tibi; ɔuna m-boli ya ni yi min' o Bii Yisa Masia ɔum nye ti Duuma la ti layim be.

—I Korintinima 1.9

YISA MASIA NYE LA SOKAM SARIYAKARTA 7

Naawuni mini Yisa Masia nun ni ti kari ben ne mini ben kpi sariya la sani n zal' a, Yisa Masia labbu na min' o nam dibu la zuyu, niqmi dimboqonima. —II Timoti 4.1

Yisa daa yeliya, Daadam Bii yi ti lab' na n' o jilima m-pahi malai-kanim' zaa, o ni ti zin' o nam zishee dim mal' jilima pam, ka zuliya kam ti layim n-zan' o tooni, k' o wolgi ba kaman picgul' ni wolgiri pieri mini buhi shem la.

—Matiu 25.31, 32

Ba maa bi karti so sariya, amaa o zaq sariya karbu yela zaa n-niq la o Bii maa nuu ni. —Jon 5.22

N ni yihiri lahaba' sun sheli wazu no wuhiri ni lala nti shiri yen

niq dahin sheli Naawuni ni ti yen kari ashiya dim be ninsalnim' suhuri ni sariya Yisa Masia zuyu la.

—Romnima 2.16

Ka bozuyu k' a tir' a kpee zalge bee bozuyu k' a zemd' a kpee? Dama ti zaa ni ti zani Naawuni tooni k' o kari ti sariya. —Romnima 14.10

K' o daa yeli ti ni ti yihim' wazu n-ti nirba, ka wuhi ba ni guna ka Naawuni zaq n-leei nyevilinim' mini kpiimba zaa sariyakarta.

—Tuumba Tuma 10.42

Dama ti mi nun yeli, Mani n-su bicri bohibu, m mi shiri ni bohi bicri n-labsi la. O lan yeli, Yi Duuma ni kar' o nirba sariya.

—Hibrunima 10.30

8 MASIA KODKO NI KA TILGINSIM BE

Lala zuyu ka m pun yeli ya ni yi ni ti kpi ni yi da-alahachi, dama yi yi bi niŋ yeda ni n nye la n ni pun yeli ya ni n nye so la, yi shiri ni ti kpi ni yi da-alahachi. —Jon 8.24

O ni daa leei num be tibi maa zuyu, k' o leei benkam zaa deer' o noli tilginsim din ka bahigu ni yiri so san' na. —Hibrunima 5.9

Amaa Naawuni daanfaani din nye pin' la n-che ka be yi taali ni nun' Naawuni sani tilginsin sheli dim be Yisa Masia ni la zuyu. —Romnima 3.24

Dimbono zuyu o nye la nun ni tooi tilgi ben vu' m-miri Naawuni o zuyu la saha kam, dama o nye la

nun kul be n' o timdi sandaani n-tiri ba Naawuni sani.

—Hibrunima 7.25

Mani n-nye dunoli, ka so yi doli ma n-kpe o ni tilgi. O ni doli ma n-kperi ka yira, ka nyari dihili.

—Jon 10.9

Ka Yisa gargi n-yel' o, Mani n-nye soli maa, mani n-nye yelmaŋli, mani n-lan nye nyevili; ka so ku tooi chaŋ m Ba sani, ka pa n' o pai la mani.

—Jon 14.6

Tilginsim mi lan ka so sani yaha, dama Naawuni bi lan zaŋ so yuli n-ti ti duniya no ni ka di zuyu ni che ka ti tilgi.

—Tuumba Tuma 4.12

MASIA KOKKO NI KA TILGINSIM BE

9

Naawuni n-che ka yi nya nyevili Yisa Masia zuyu, ka zaŋ o n-leei ti yem mini ti wuntia, ka lan nye num mal' ti ka ti be kasi ni nun yihi ti alahachi ni.

—I Korintinima 1.30

Duna n-daa zaŋ omaŋa m-pa talima n' o tilgi ti ti tuumbieri zaa ni ka mal' ti ka ti be kasi, ka zaŋ ti n-leeg' omaŋmaŋ' nirba ben suhuri ye tuun' suma tumbu zuyu.

—Taitus 2.14

Ka payri ti Ba Naawuni num mali ya ka yi simdi ni yi nya tarli nun' Naawuni ni zaŋ sheli n-zal' o ninvuy' gahinda o neesim nam ni la. Duna n-fa ti zibsim yiko ni

m-bahi, ka zaŋ ti n' alaafee nti kpehi o Biyurgu la nam ni. O zuyu ka ti nya yolsim din nye ti da-alahachi che m-paŋ la.

—Kolosinima 1.12-14

Daadam Bii mi kami na n' o ti bo n-nya bem borgi la n-tilgi ba.

—Luk 19.10

Ka be daa yiini yil' pal' sheli n-yera, Nyini n-simdi n' a dee i litaafi maa n-tabgi di bintabinda maa; dama nyini ka be daa ku, k' a zaŋ a zim m-pa talima daadamnim' zuyu n-deei ba n-ti Naawuni. Daadamnim' ben yi doyim kam ni mini zuliya balbu kam ni ni nirba balbu kam ni ni tinzun yelgu kam nima ni na.

—Kahigibu 5.9

Yisa zim zuyu ka ti nya yolsim. Dina n-nye alahachi che m-paṅ, ka di mi nye la o da-anfaan' sheli din galsi. —Efisisnima 1.7

Dama dimboṅo nye la Naawuni da-amiinsi [pal'] sheli o ni lo n zim ni. Dina n-nye n zi' sheli din yen ti yi n ningbuṅ ni nirba pam da-alahachi kpihimbu zuyu. —Matiu 26.28

Dama yi mi ni Naawuni ni daa zaṅ sheli m-pa talima n-tilgi ya bi-er' yo' sheli yi ni daa deei yi ya-annim' san' la ni pa la din nye binshenṅa din sayindi kaman anzinfa bee salima. Amaa di nye la Yisa Masia ṅun nye piebil' so ṅun ka

galimi bee liysibu la zim dim mal' shaara la k' o daa zaṅ m-pa talima n-tilgi ya. —I Pita 1.18, 19

Amaa ti yi be neesim ni kaman o ni be neesim ni shem, ti ni mal' dolintabtali ni taba, k' o Bii Yisa zim kul ni kpihindi ti da-alahachi zaa m-bahira. —I Jon 1.7

Dimboṅo ni shiri nye yelmanṅi maa, dindina Masia zim tum din gari lala! Naawuni Shii ṅun ka bahigu m-be Masia ni la zuyu ka ṅun' Masia ṅun ka galimi la daa zaṅ omaṅa m-mal' sara Naawuni sani. O zim maa ni tooi yihi tuun' yoya ti suhuri ni teha ni, ka di che ka ti tooi jem Naawuni ṅun nye nyevillan' ṅo. —Hibrunima 9.14

YEDA NIŊBU N-TIRI TILGINSIM MASIA NI 11

Dama Masia ni, nir' yi guni bee o yi bi guni di zaa sheli ka buchi, amaa yeda niŋbu din tumdi di tuma yurlim ni n-nye dim mal' buchi. —Galeshanima 5.6

Ka be yel' o, Niŋm' ti Duuma Yisa yeda, k' a min' a yiŋnim' zaa tilgi. —Tuumba Tuma 16.31

Ka ŋunkam nye Naawuni bii nye la ŋun nyandi duniya ŋo. Ti yeda niŋbu mi n-nye din nyandi duniya ŋo. —I Jɔn 5.4

Di saha ka be boh' o, Wula ka ti lee yen niŋ n-tum din nye Naawuni tuma? Ka Yisa gargi n-yeli ba, Tuun' sheli Naawuni ni bori ni yi tum nye la ni yi niŋ o ni tim so la na yeda. —Jɔn 6.28, 29

Naawuni da-anfaani maa zuɣu ka yi tilgi yi yeda niŋbu puuni. Ka di bi yi la yi kobli ni na, amaa di nye la Naawuni pini. Ka di mi pa la yi ni tum sheli zuɣu ka yi tilgi, dinzuɣu sheli kani ka yi ni nyu bara di zuɣu. —Efisisnima 2.8, 9

Dinzuɣu ti ni yi taali ni Naawuni sani ti yeda niŋbu zuɣu la n-che ka suhudoo niŋ ti mini Naawuni sunsuuni ti Duuma Yisa Masia zuɣu. —Romnima 5.1

Amaa din sabi niŋ di ni ŋo sabimi ni yi niŋ yeda ni Yisa nye la Masia Naawuni ŋumbɔŋo Bia, ka yi yeda niŋbu maa zuɣu che ka yi nya nyevili o yuli zuɣu.

—Jɔn 20.31

Zuysaa ni du ha ka che tingbani ka di min' li sunsuuni woylim galsi shem la, lala ka Naawuni yurlim galsi zaŋ chaŋ ninvuy' sheb' ben lur' o sizuura polo. Amaa Naawuni yurlim maŋli zaŋ chaŋ ninvuy' sheb' ben lur' o sizuura polo bi naara. K'o zaysuntali ninbu zaŋ chaŋ be bihi mini be yaansi gba polo kul ni be lala zemani kam ni.
—Saam. 103.11, 17

Yaa ti Naawuni, wun' ŋuni n-lee beni n-ŋman' a, ka cheri alahachi taali m-paŋdi nirba, ka lihiri yayr' o nirba ben kpalim tuumbieri zuyu? A bi cheri ka sujee kpalindi be a suhu ni saha kam, dama a

mal' suhupielli yurlim maŋli ni.
—Maika 7.18

Dama a nambozobo du pam n-gari zuysaa, k' a yelmaŋli mal' hal ti paai sagbana. —Saam. 108.4

Nyin' Naawuni yurlim kul benimi saha kam, k' a nambozobo mi bi naara. Di kul nye la zaŋ' palli asiba kam; a zeyimtali galsiya pam.
—Fabla 3.22, 23

K' o tilgi ti, ka di daa pa la ti ni tum wuntii tuun' sheŋa zuyu, amaa o nambozobo zuyu k' o pay' ti ka ti yi ka ti ti nyevil' palli Naawuni Shii Kasi ni daa che ka ti nya bier' palli saha shel' la. —Taitus 3.5

NAAWUNI BOONI TI NI TI KA O SAN' NA 13

Dinzuyu ti nye la Masia tuumba ben ze o zaani, ka Naawuni be ti ni n-kul booni nirba. Lala zuyu ka ti kul ze Masia zaani n-suhiri ya yera, Zanmiya yimaṅa n-naai Naawuni. —II Korintinima 5.20

Ka Naawuni Shii Kasi mini Amiliya maa yeli, Kam' na! Dun-kam wum dimbɔṅɔ, ṅun' gba yeli-ma, Kam' na! Ka konyuri ni mal' sokam mini ṅun bori nyevili kom, ṅun' kam' na nti dee' li yoli. —Kahigibu 22.17

Konyuri ni mal' sokam, ṅun' kam' kom gbin' na, ka ṅun ka liy-ri, ṅun' kam' na nti da n-di; lin,

kamiya na nti da wain mini bihim yoli, ka di ka samli. —Aizaia 55.1

Chuyu maa puhi naai dali n-daa nye chuyu maa dabsi' tital' dali, ka Yisa daa yiysi zani n-kuhi yeli, Konyuri yi wum so, ṅun' kam' n san' na nti nyu. —Jon 7.37

Amaa Yisa ni daa nya lala maa ka di ku o suli k' o yel' o nyaandol-ba maa, Cheliya ka bihi kam' n san' na, ka di kartiya ba, dama Naawuni nam nye la be tatabo di-ni. —Mark 10.14

Ka ṅmalgi n-yeli, Yinim' ben zaa tumdi tuma ka di fukumsi zi' tib-sa zi yi zuyu, kamiya n san' na, ka n ti tin ya vuhim. —Matiu 11.28

14 PA SOKAM ZAA N-NYE NAAWUNI BIHI

Dimboŋo n-kahigiri wuhiri Naawuni bihi ni nye sheba, ka lan wuhiri Sintani gba bihi ni nye sheba: Nunkam bi tumdi din tuhi waa-maa n-yur' o mabii pa la Naawuni bia.

—I Jon 3.10

Benkam doli Naawuni Shii Kasi ni wuhiri ba so' sheli, bena n-nye Naawuni bihi. Ka Naawuni ni zaŋ o Shi' so n-tin ya maa pa la ŋun ni zaŋ ya n-leei daba n-lan kpehiri ya dabiem yaha, amaa Naawuni Shii maa lee cheri ka yi leeri la Naawuni bihi. Ka ti kuhiri n-yera, M Ba! M Ba!

—Romnima 8.14, 15

Ka di che ka yi ku mal' taali, ka nay' ni be la kasi, ka nye Naawuni bihi bem be tibi m-be zemaam' bi-

eyunim' mini zemaan' golimanim' sunsuuni. Di simdi ni yi be be sunsuuni duniya ŋo ni n-ne kaman sa-ŋmarsi ni ne shem la.

—Filipainima 2.15

Ti Duuma lan yeli: Dinzuŋu yimiya buya ni na n-wolgi yi ko ka che ba; ka di niŋya din ni ta nir' dayri, ka n deei ya, ka leei yi Ba, ka yi mi leei m bidibsi mini m bipuyinsi. Ti Duuma Zallakudura Naa n-yel' lala.

—II Korintinima 6.17, 18

Amaa benkam daa deeg' o ka niŋ o yuli yeda, bena k' o niŋ yiko ni be leei Naawuni bidoyrisi.

—Jon 1.12

NAAWUNI NI YELI BINNYUR' KPEMA YELA SHEM

15

Ningbuŋ behigu tuma yi zahira. Dina n-nye: . . . ni dimdi ni zabli ni nyuli zabbu ni suhuyiysili ni zu-nyuŋ ni nangbankpeeni ni tab' wɔlgibu ni putɔyu [ni ninvuyku-bo] ni danyubo ni vuyɔbo yiriŋ ni din ŋmani dimbɔŋɔnima. N kpahiri yi zuyu ni kaman n ni daa pun kpahi yi zuyu ni shem la: Ben niŋ-di dimbɔŋɔnima ku ti kpe Naawuni nam ni. —Galeshanima 5.19-21

Ka cheliya ka ti che ka ti behigu be dede kaman bem be neesim ni, ka pa ni ben tumdi yoliyoli bee n-nyuri dam n-kuuna. Ti miri ka ti tum ningbuŋ kɔre tuma mini zina balbu kam. Ti mi miri ka ti bɔri

zabli bee n-zabri nyuli. Amaa ti doliya la ti Duuma Yisa Masia bier' suŋ la soli, ka di bɔ so' sheli ti ni ni doli n-tum ningbuŋ kɔre tuma. —Romnima 13.13, 14

Mbusim be ninvuy' sheb' ben dangdi yiysibu n-cheni bɔri binnyuri kpema ni be nyu; ka kul be di nyubu ni hal ni yuŋ, ka wain maa ti leei kaman buyim n-diri ba la zu-yu. —Aizaia 5.11

Wain yi ti kum zini, ka mɔhi ka be pipii ni n-gbirgira, nyim' miri k' a lihi li. Dama di lala niŋbu maa nyaana, di dimdimi kaman wahu la, ka lan chɔhiri kaman nɔŋ' la.

—Daha 23.31, 32

Ka Yisa yel' o, Yum' a Duuma Naawuni n' a suhu zaa min' a shii zaa n' a teha zaa. Dimboŋo n-nye zalgu din daŋ tooni ni din nye kpe-ma. Ka dim pa di zuyu ŋ-ŋman' li mi nye la, Yum' a ziziinikpee ka-man amanman' la. —Matu 22.37-39

Ka Yisa daa yiysi n-gbaai chendi yaha, ka do' so daa zo na nti damd' o tooni m-bch' o, Karimba suŋ, wula ka n lee yen niŋ nti nya nyevili din ka bahigu? Ka Yisa boh' o, Bo n-niŋ k' a boli ma nin-vuy' suŋ? Ninvuy' suŋ kani n-nay' pahi la Naawuni. Amanman' mi dim be Naawuni fukumsi zalgunim' puuni. Dina n-nye: Miri k' a ku ninsala; miri k' a niŋ zina;

miri k' a zu; miri k' a di shehira kpema; miri k' a di zalinsi; ka tim' a ba min' a ma jilima. K' o yel' o, Karimba, m pun dol' dimbo-ŋonim' zaa la m bilim ni hal ni wayo. Ka Yisa lih' o yurlim lihigu ka yel' o, Yel' yini n-nay' poog' a: Chem' ti kphi a ni mal' shelikam zaa n-zaŋ ti nandaamba, ka di che k' a ti nya buni alizanda ni, ka ka na nti doli ma. Ka yetoyli ŋo daa sayim o suhu pam k' o kuli ni suhugargu, dama o daa nye la bundana. —Mark 10.17-22

So' sheli beni n-nye din tiyi ninsal' nini, amaa ka di bahigu shee ti nye la kum. —Daha 16.25

Di yohimya yimaŃa; Naawuni pa la be ni niŃdi so ansarsi, dama ninsal' ni biri binsheli, dina k' o ni ti che. —Galeshanima 6.7

M bihi, di cheliya ka so yohim ya. Nunkam tumdi din tuhi n-nye wuntizora kaman Masia ni nye wuntizora shem. Ka nunkam kul tumdi alahachi nye la Sintani nira, dama pilgu ni ha ka Sintani pun tumdi alahachi. —I Jon 3.7, 8a

Yi bi mi ni bem pa wuntizorba zaa ku kpe Naawuni nam ni? Di yohimya yimaŃa, dama ben tumdi dayri tuma mini buyjemdiba ni zinniŃdiba ni dob' ben gondi be do-taba bee payba ben gondi be pa-

ytaba ni tayiysi ni korenima ni danyurba ni ninvuyturba ni ninvuyfarba zaa ku kpe Naawuni nam ni. —I Korintinima 6.9, 10

Di cheliya ka so zaŃ yetoy' yoya n-yohim ya, dama dimboŃonim' zuyu ka Naawuni suhu kul yiysiri m-bahiri bem bi deer' o noli zuyu. —Efisisnima 5.6

Amaa leemiya la ben tumdi yelgu maa ni wuhi shem, ka pa ni ben yohim bemaŃa n-wumdi la di ni yeli shem koŃko. —Jeemsi 1.22

So yi tehi n' o nye la sheli ka pa sheli, o yohindi la omaŃa. —Galeshanima 6.3

Ninvuy' yino nun nye Adam la alahachi tumbu zuyu n-daa che ka alahachi kpe duniya no ni, ka alahachi maa tabi kum na. Dina n-che ka kum paari sokam, dama sokam zaa tum alahachi. —Romnima 5.12

Ka di nyaana kor' bieri yi ti tiy' pua, di doyri la alahachi; ka alahachi mi yi ti bi zaa; di tiyri la pua n-doyri kum. —Jeemsi 1.15

Nir' yi zaŋ o teha n-niŋ o ninsaltali behigu yela ni, di bahigu ti nye la kum; amaa nir' yi zaŋ o teha n-niŋ Naawuni Shii Kasi yela ni, di bahigu ti nye la nyevili mini suhudo. Ninvuy' so nun zaŋ o teha n-niŋ o ninsaltali behigu yela ni nye la Naawuni dima, dama o bi

doli Naawuni fukumsi zalgu, hal ka shiri ku tooi dol' li.

—Romnima 8.6, 7

Ninvuy' so nun tum alahachi ni kpi. Bii ku deeg' o ba da-alahachi taali zi, ka bii ba gba ku deeg' o bii da-alahachi taali zi. Wuntizora wuntii tuma ti yen zi la o zuyu, ka ninvuy' bieyu mi tuumbieri yela ti zi o zuyu. —Izikiel 18.20

Di luhiya ni ti suhuri palgi ka ti dem, dama a tizobil' maa kpimi, ka lan neei na; o daa borgimi, ka ti lan nya o maa. —Luk 15.32

Wuntii tuma ni tiri nir' nyevili shem, lala ka ninvuy' so nun doli tuumbieri soli gba nindi li m-bori kum tir' omaŋa. —Daha 11.19

MASIA NYAŋ KUM

19

K' o ni ti yem bahi nyaŋ o dim' so num bahindi nyaŋa nye la kum.
—I Korintinima 15.26

O ni daa yel' lala naai k' o kuhi pam n-yeli, Lazares, yim' na! Ka Lazares nun daa kpi maa shiri yi na. Ka kahinga pob' o n-lo o nuhi min' o naba, ka bantabga vil' o zu-yu n-tabl' o ninni. Ka Yisa yeli ba, Yihimiya kahinga maa, ka vilgi bantabga maa, ka che k' o chaŋ.
—Jon 11.43, 44

Ka chaŋ nti shihi kpim' maa daa-manŋa, ka ben daa zir' o maa kpa-lim zani. K' o kuhi boli kpim' maa, Nachimbila, n yer' a mi, yiy-sima! Ka kpim' maa dii neei kum ni n-yiysi zini n-gbaai yetoŋa

toŋsibu, ka Yisa zaŋ o n-t' o ma maa.
—Luk 7.14, 15

M Ba yuri ma n ni zaŋ n nyevili n-saŋ ni n ti lan kpuy' li la zu-yu. Pa so n-yen yihi n nyevili maa, amaa mmanŋmanŋ' yubu ni ka n yen zaŋ li saŋ. M mal' yiko din ni tooi zaŋ li saŋ, ka lam mal' yiko din ni ti lan kpuy' li yaha. M Ba ni zali ma ni n niŋ shem m-bala.
—Jon 10.17, 18

Ka lan nye num be nyevili ni; nyama, n daa pun kpimi ka neei, ka mi ku lan kpi hal abada. Mani n-su kum mini kpiimba behigu shee saafebihi fukumsi.

—Kahigibu 1.18

Miriya ka yi bɔ wun' sheŋa m-pahi n zuyu. Miriya ka yi mali binnani n-zali bee n-niŋ binsheli ŋ-ŋmahindi zuysaa bee tiŋgbani bee kotiq' ha puuni bini: Miriya ka yi damdi di tooni bee nti jem li. Miriya ka yi booni yi Duuma Naawuni yuli yoli: dama Naawuni ku che ninvuy' so ŋum boon' o yuli yoliyoli taali paŋ o. Gbibiya Vuhim dabsili dali kasi kaman yi Duuma Naawuni ni zali ya shem la. Daba ayobu ka yi ni zaŋ tum yi tuma zaa. Timiya yi banim' mini yi manim' jilima kaman yi Duuma Naawuni ni zali ya shem la.

Miriya ka yi ku ninsala.

Miriya ka yi tum zina.

Miriya ka yi zu.

Miriya ka yi di ziri shehira zaŋ chaŋ yi ziziinikpee polo.

Yi mi miriya ka yi che ka yi kɔre kpe yi kpee pay' ni bee o yil' ni bee o puu ni bee o dab' dob' ni bee o dab' bipuyinsi ni bee o naylaa ni bee a buŋ ni bee binsheli kam din kul nye a ziziinikpee bin' ni.

—Dutiranomi 5.7-21

Amaa zalgu palli ka n zaani ya ŋɔ; dina n-nye, Yumiya taba! N ni yuri ya shem, yi gba yumiya tab' lala.

—Jon 13.34

Ka Yisa yel' o, Yum' a Duuma Naawuni n' a suhu zaa min' a shii zaa n' a teha zaa.

—Matiu 22.37

Naawuni bohiya, so ni tooi soyi ashiloni ka n ku nya o? Naawuni lam bohi, Pa mani m-be zuysaa mini duniya no zaa ni?

—Jerimaia 23.24

N yi du zuysaa, a be nimaani; ka n yi yergi m bindoo soṅ buyim ni, nyama, a be nimaani gba. lin, zibsim ku tooi soyi' a, dama yuṅ nemi kaman wuntan' ni la a sani: zibsim mini neesim zaa nye la yim a sani.

—Saam. 139.8, 12

Naawuni nina kul lihiri la luy' shelikam zaa n-nyari dim bie mini din viela.

—Daha 15.3

Binnamdi' so ku tooi soyi Naawuni, dama binsheykam do la paloni o sani. Duna n-nye ti zaa ni ti

yen kahigi ti bebu ni nye shem n-wuhi so.

—Hibrunima 4.13

Dama o nina kul kpa la ninsal' soya, k' o nyari ninsal' ni cheni luy' shelikam polo zaa. Zibsim bee kum mahim ka alahachi tumdiba ni soyi luy' sheli.

—Ayuba 34.21, 22

Ka binshey' kani din soyi ka ku ti yi zahira, ka binshey' mi kani m-be ashiloni ka be ku baṅ di yela ka di yi palo.

—Luk 8.17

Di lan sabi yaha: Ti Duuma mi ka yennim' teha nye la yoli.

—I Korintinima 3.20

Ka Naawuni gum mi dim be salnim' suhuri ni daa di ba shehira n-ti ba Shii Kasi kaman o ni daa ti ti gba shem la.

—Tuumba Tuma 15.8

NINVUY' SHEB' BEN EI NAAWUNI TIBDARGIBO YELA

Amaa Naawuni nol' ni yetoy' yinsi maa k' o zaŋ n-yeli n-zali zuy-saa mini duniya tingbani dim be pumpono no ni buyim ti sayim li. Di zeya n-gul' la dahin sheli Naawuni ni ti yen kari ninvuy' sheb' bem bi luri nun' Naawuni sizuura sariya la. —II Pita 3.7

Be ni ti nya tibdargibo bahi yoli din ka bahigu puuni; ka be mini ti Duuma n' o yiko dim mal' jilima la ni ti wolgi taba.

—II Tesalonaikanima 1.9

K' a nuu bee a napon yi che k' a yem birgi n-tum alahachi, nyin' nmaam' li bahi, dama a yi kon a nu' yini bee a napon yini ka ti be,

di so n' a mal' nuh' ayi bee napon ayi ka be ti zaŋ a n-kpehi buyim dim bi kpiri ni. —Matiu 18.8

Daadam Bii ni ti tim o malaikanim' na, ka be ti yaa' binsheykam din cheri ka nirba tumdi alahachi mini tuumbietumdiba zaa bem be o nam ni n-zaŋ ba bahi buyim din diri ni. Nimaani ka nirba ni ti fabli ka dim be nyina. —Matiu 13.41, 42

Ninvuy' bieri mini zuliya sheb' ben zaa tam Naawuni yela ni ti kpe buyim ni. —Saam. 9.17

Bembonnim' ni ti chaŋ nti be azaaba din ka bahigu ni; amaa ka wuntizorba la ben' ti kpe nyevili din ka bahigu ni. —Matiu 25.46

Dama o zali dabsili n' o ti che k' o ni pii so la zaŋ wuntii behigu n-kari duniyanim' sariya. Lala zuyu k' o daa neeg' o ni daa pii so maa kum ni ni di leei shehira sokam zaa sani.—Tuumba Tuma 17.31

Dinzuyu ti Duuma nye la num mi o ni yen niŋ shem n-yihi wuntizorba be zahimbu nyabu ni, ka lam mi o ni yen niŋ shem n-che ka tuumbierinim' be tibdargibo shee n-guli sariya karbu dali.

—II Pita 2.9

Dimboŋo puuni ka yurlim niŋ dede ti ni ni di che ka ti ti tooi mal' suhukpeeni sariya karbu dali, dama o ni be shem, lala ka ti gba be m-be duniya ŋo ni. —I Jon 4.17

Di nye la talahi ni sokam zaa kpi napon yim, ka sariya karbu lee be di nyaana. —Hibrunima 9.27

K' o daa mal' sabbu dim be litafinim' maa puuni n-karti kpiimba maa sariya zaŋ chaŋ be ni daa tum tuun' sheŋa polo.

—Kahigibu 20.12b

Dama di nye la talahi ni ti zaa ti zani Masia tooni k' o kari ti sariya, ka sokam ti deegi o ni daa tum shem o niŋbuŋ ni nyori, di yi nye la zay' suŋ bee zay' bieyu.

—II Korintinima 5.10

Dinzuyu ti zaa ni ti kahigi ti tumma ni nye shem n-wuhi Naawuni.

—Romnima 14.12

Amaa pin' sheli Naawuni ni zaŋ n-ti ti yol' la mini Adam da-alahachi la pa la yim. Nirba pam yi kpi ninvuy' yino da-alahachi zuƴu, dindina din gari lala nye la, Naawuni da-alibarika mini pin' sheli din yi ninvuy' yino so ŋun nye Yisa Masia da-alibarika ni la na gba ni paai nirba pam. —Romnima 5.15

Dinzuyu di pa la ninsal' yubu bee o ni niŋ shem zuƴu, amaa di nye la Naawuni nambɔzɔbo zuƴu. —Romnima 9.16

Naawuni zaysiri karimbaanni-ma, amaa ka niŋdi anfaani n-niŋdi ben siysiri bemaŋ' ni. —I Pita 5.5b

Dama yi mi ti Duuma Yisa Masia da-alibarika ni nye shem: O

daa nye la bundana, amaa yi zuƴu k' o leei nandana ni yi leei bundaannima o nandaantali maa zuƴu. —II Kɔrintinima 8.9

Ti payri Naawuni o pin' sheli yela ninsal' maŋmaŋ' yetɔya ni ku tooi kahigi n-wuhi ŋɔ zuƴu! —II Kɔrintinima 9.15

Amaa alahachi tumbu ni galsi shem maa, Naawuni da-alibarika galsiya n-gari lala. Dinzuyu kaman alahachi ni nyaŋ sokam kum puuni shem, lala ka Naawuni da-alibarika gba nyaŋ n-di nasara wuntii puuni, ka taɓi nyevili din ka bahigu na ti Duuma Yisa Masia zuƴu. —Romnima 5.20b, 21

Zilinsi saha la ha Naawuni daa di ti suylo, amaa pumpɔɔ o zali luy' shelikam zaa ni sokam niɓmi tuuba. —Tuumba Tuma 17.30

Aii! N yeri ya mi ni shee yi niɓ tuuba, di yi pa lala yi zaa gba ni ti bahi yoli. —Luk 13.3

Ka Pita gargi yeli ba, Niɓmiya tuuba ka deeya kom baptaizibu Yisa Masia yul' ni, ka Naawuni che yi da-alahachi m-paɗ ya, ka yi deeg' o Shii Kasi ɗun nye pin' la. Dinzuɓu niɓmiya tuuba ka ɗmalgi lab' ti Duuma polo k' o kpihim yi da-alahachi.

—Tuumba Tuma 2.38; 3.19

Zaɗmiya yi ni tumdi alahachi sheɗa la zaa bahi. —Izikiel 18.31a

Dunkam soɓ' o da-alahachi ku tɔɗ, amaa ɗunkam kabig' o da-alahachi n-wuhi ka che li ni nya nambozobo. —Daha 28.13

Naawuni ni sayri ka suhusayingu sheli paari nir' nye la din cheri k' o niɗi tuuba n-nyari tilginsim, ka di pa din tahiri suhumilgibo na; amaa duniya ɗo ni cheri ka nir' nyari suhusayingu sheli nye la din tahiri kum na. —II Korintinima 7.10

Dinzuɓu n yeri ya mi ni alahachilaan' yino yi niɓ tuuba, suhupielli pam ni be alizanda ni o zuɓu n-gari wuntizɔrba koɓgayinika bem bi lan simdi ni be niɓ tuuba la. —Luk 15.7

Amaa ninvuy' bieyu yi nmalgi ka che o ni tum alahachi sheŋa zaa, ka doli n zalgunim' zaa, ka tum zalgu ni wuhi shem ni din tuhi, o ni be ka ku kpi.

—Izikiel 18.21

Alahachilana yi che o soli, ka tum bierilana zays' o tchi bieri: ka labi ti Duuma ni ti Naawuni ŋo san' na, o ni nya nambɔzɔbo, dama o zori nambɔyu pam.

—Aizaia 55.7

Dama yi yi cheri nirba taali m-paŋdi ba, yi Ba Naawuni ŋum be alizanda ni mi ni che yi taali m-paŋ ya.

—Matiu 6.14

Yisa ni daa nya ka be niŋ o yeda shem maa k' o yeli bara maa, M

bia, n che a da-alahachi m-paŋ a.

—Mark 2.5

Dinzuyu kati yihiri ya alahachi che m-paŋ waazu doo ŋo (Yisa) zuyu maa. Duna ka Naawuni tibgi n-zaŋ o zili o nudirgu polo n' o leei ti toondana ni ti tilgira n-che ka Izraelnim' niŋ tuuba ka nya alahachi che m-paŋ.

—Tuumba Tuma 13.38b; 5.31

Nyamiya, n ze la dunol' ni n-niŋdi gaafara, ka ŋun wum n kukoli ka yooi, n ni kpe dilan' sani ka m min' o ti layim di.

—Kahigibu 3.20

Ka Yisa yel' o, Man' gba bi yeli n' a simdi kubu. Chem' a chendi, amaa ka di lan tum alahachi yaha.

—Jon 8.11b

Naawuni daa kahigi o da-anfaani n-wuhi paloni ni di che ka sokam tooi nya tilginsim. Anfaani maa n-wuhiri ti ni ti zaysim' dim bi luri Naawuni sizuura mini duniya ɲo kor' bicri, amaa ka lee gbib' timaɲa ka mal' bebu din tuhi, ka mal' behigu sheli din luri Naawuni sizuura duniya ɲo ni.

—Taitus 2.11, 12

Cheliya ka yi suhuri kul ye la binshɛɲa dim be nimaani zuɲu, ka pa ni binshɛɲa dim be duniya ɲo ni zuɲu.

—Kolɔsinima 3.2

Di cheliya ka yi nuu be zibsim tuun' yoya ni, amaa lee yihimiya tuun' yoya maa la paloni.

—Efisisnima 5.11

Di yuriya duniya ɲo bee binsheɲa dim be duniya ɲo ni. So yi yuri duniya ɲo, ti Ba Naawuni yurlim ka o ni. Dama binsheykam dim be duniya ɲo ni pa la din yi ti Ba Naawuni san' na, amaa di nye la din yi duniya ɲo ni na. Dina n-nye: Niɲgbuɲ korɛ mini nini korɛ ni barnyubo duniya ɲo behigu zuɲu.

—I Jɔn 2.15, 16

Yi bemi kaman yidaampay' sheb' ben niɲdi zina! Yi bi mi ni ɲun zaɲ omaɲa n-leei duniya ɲo zo nye la Naawuni dima? Dinzuɲu ɲunkam bɔri n' o zaɲ omaɲa n-leei duniya ɲo zo, dilana zaɲ omaɲa n-lee' la Naawuni dima.

—Jeemsi 4.4

DOYIM PALLI NYABU YELA

Yi yi mi n' o nye la wuntiilana, yin' baqmiya ni nunkam tumdi din tuhi nye la Naawuni bia. Ti mi ni ninvuy' so nun nye Naawuni bii bi tumdi alahachi, dama Naawuni Bii la n-gbib' o, ka nun nye Tuumbierilan' la ku tooi niq o sheli.

—I Jon 2.29; 5.18

Ka ninvuy' so yi be Masia ni, o behigu lee' la bier' palli; nyama, k' o bier' kurli la din' gari; ka bier' palli maa deei di zaani n-zani.

—II Korintinima 5.17

Ka Yisa yel' o, Achiikatim yel-manli ka n yer' a, faashee be maan labi n-doyi ninsala, di yi pa lala o ku tooi nya Naawuni nam.

—Jon 3.3

Shehira maa n-nye ni Naawuni ti ti nyevili din ka bahigu, ka nyevili maa mi be la o Bii maa ni. Ka nunkam mal' Bii maa mal' nyevili; ka nunkam mi ka Naawuni Bii maa ka nyevili.

—I Jon 5.11, 12

Amaa ka Naawuni daa payi yi da-alahachi m-bahi, ka mali ya ka yi be kasi. Ka yi leei wuntizorba ti Duuma Yisa Masia yuli mini Naawuni Shii Kasi zuyu.

—I Korintinima 6.11b

Naawuni yelgu dim mal' nyevili ka ni be hal ni saha din ka bahigu la zuyu ka yi nya doyim palli, ka yelgu maa nman' la bimbielim dim bi kpira, ka mi ku pooli.

—I Pita 1.23

KPI ZAN CHAN ALAHACHI POLO-KA LEE 29

MALI NYEVILI MASIA NI

Dinzuyu yi mini Masia ni layim n-nee'i kum ni la zuyu, bomiya la binshena dim be alizanda ni Masia ni zi Naawuni nudirgu polo luy' shel' la. Cheliya ka yi suhuri kul ye la binshena dim be nimaani zuyu, ka pa ni binshena dim be duniya no ni zuyu. Dama yi kpimi ka yi nyeviya pahi Masia zuyu n-soyi Naawuni ni. —Kolosinima 3.1-3

Ka benkam nye Yisa Masia ni su sheba pun zan be ningbuɔ behigu mini di kore ni di yubu zaa n-kpahi tabli dapulli zuyu. Ti yi be la Naawuni Shii Kasi yiko zuyu, yin' cheliya ka ti doli Naawuni Shii Kasi behigu. Di cheliya ka ti

duhiri timana ka tumdi din yiysiri tab' suhuri waamaa n-zabri tab' nyuli. —Galeshanima 5.24, 25

Dun' Masia manmana n-nye gun daa zi ti da-alahachi o ningbuɔ ni dapulli zuyu ni di che ka ti kpi zan chan alahachi tumbu polo, ka lee mal' nyevili zan chan wuntii polo. O fiebbu boba ni dansi la zuyu ka yi nyari dorti tibi kpan. —I Pita 2.24

Yi gba lihimiya yimana kaman yi kpimi zan chan alahachi tumbu polo, amaa ka lee mal' nyevili zan chan Naawuni sani Yisa Masia zuyu. —Romnima 6.11

NYEVILI DIN KA BAHIGU YELA

Dum birt' omanman' ningbuɔ kore behigu bimbira ni ti che la dim poora, ningbuɔ kore maa zu-yu; amaa num birti Naawuni Shii Kasi behigu bimbira ni ti che la nyevili din ka bahigu, Naawuni Shii Kasi maa zu-yu.

—Galeshanima 6.8

Anabi Musa ni daa zaɔ wahu n-kpahi tabli dayu n-zaɔ sa moyu ni shem la, di nye la talahi ni be ti zaɔ Daadam Bii gba n-sa zuysaa lala ka nunkam ti niɔ o yeda nya nyevili din ka bahigu.

—Jon 3.14, 15

Nyevili din ka bahigu maa nye la ni ninsalnim' baɔ nyin' nun nye Naawuni maɔli ɔ, ka baɔ man'

Yisa Masia so a ni tim la na.

—Jon 17.3

Dunkam niɔ Bii maa yeda mal' nyevili din ka bahigu; ka nunkam mi bi dee Bii maa noli ku nya nyevili, amaa ka Naawuni subu kul ni yiysiri m-bahiri o zu-yu. —Jon 3.36

Dama alahachi tumbu yori nye la kum, amaa Naawuni pini nye la nyevili din ka bahigu ti Duuma Yisa Masia zu-yu. —Romnima 6.23

Yisa daa lan yeli, Achiikatim ye-lmaɔli ka n yeri ya, nunkam wum n yelgu ka niɔ nun tim ma maa na yeda mal' nyevili din ka bahigu; ka be ku ti lan kari o sariya, dama o pun yi kum ni n-kpe nyevili ni.

—Jon 5.24

Di nyc la Naawuni Shii Kasi
manmana n-diri ti shehira ti suhu-
ri ni ni ti nyc la Naawuni bihi.

—Romnima 8.16

Ka nunkam mal' Bii maa mal'
nyevili; ka nunkam mi ka Naawu-
ni Bii maa ka nyevili. N sab' la ye-
la no n-ti yinim' ben niq Naawuni
Bii la yuli yeda la ni di che ka yi
baq ni yi mal' nyevili din ka bahi-
gu.

—I Jon 5.12, 13

Dunkam deei n zalgu ka dol' li,
dilana n-nyc nun yuri ma; ka m Ba
ni yuri nun yuri ma maa, ka n gba
ni yuri dilana ka kahigiri mmana
n-wuhir' o.

—Jon 14.21

Wuntii tuma ni ti nyc la suhu-
doo, ka wuntii tuma maa nyori ni
nyc la bicri baalimtali mini tahima
din ku naai.

—Aizaia 32.17

Yi gba ni nyc Naawuni bihi maa
zuyu ka Naawuni tim o Bii maa
Shii k' o ka na nti be ti suhuri ni
n-kuhiri yera, M Ba! M Ba!

—Galeshanima 4.6

Dimbono puuni ka ti baq ni ti be
o ni k' o gba be ti ni. Dina n-nyc: O
ni zaq omanman' Shia n-ti ti la zu-
yu.

—I Jon 4.13

Ti yi doli o zalgunima, dina n-ni
che ka ti baq ni ti mi o.

—1 Jon 2.3

32 MASIA NUN BE YI NI TIRI YA SUHUPIELLI

N labri la a san' na pumpɔɔ, dinzuyu ka n tɔysiri yetɔya ɔɔ n ni na be duniya ɔɔ ni ɔɔ, ni n suhupielli pali be suhuri ni yelmanli.

—Jon 17.13

N ni ti lan nyan ya yaha, ka yi suhuri pali suhupielli, ka so ku ti tooi yihi yi suhupielli maa yi suhuri ni.

—Jon 16.22b,

Dama Naawuni nam pa la bindira mini binnyura yela, amaa di nyc la wuntii mini suhudoo ni suhupielli yela Naawuni Shii Kasi zuyu.

—Romnima 14.17

M mini Masia kpimi o dapulli zuyu, ka di pa la mani n-lam be

maa, amaa di nyc la Masia nun be n ni la m-be maa; ka n ni mal' behigu sheli pumpɔɔ ɔɔ, m mal' li la Naawuni Bii nun daa yuri ma ka kpi n zuyu maa yeda niɔbu zuyu.

—Galeshanima 2.20

Dinzuyu yi ni ti ɔɔn kom tilgin-sim kobilsa ni ni suhupielli.

—Aizaia 12.3

N yeli ya la dimbɔɔnima ni di che ka n suhupielli be yi ni, ka yi suhupielli maa yayi.

—Jon 15.11

A ni wuhi ma nyevili soli, a sani ka suhupiel' manli be; ka nyaysim balbu kam mi ni be a nudirgu polo hal ni saha din ka bahigu.

—Saam. 16.11

Amaa yi yi ku wum Naawuni noli; ka niƙ tipawumli n-zaysi Naawuni zalgunima, dindina Naawuni ni dargi yi tibli kaman o ni daa niƙ yi yaannim' shem la.

—I Samuel 12.15

Yi bi mi ni yi nye la yi ni zaƙ yi-maƙa n-ti so n-deer' o noli daba? Di yi nye la alahachi tumbu din tahiri nir' kum ni bee Naawuni noli deebu din zaƙdi nira n-zaani wuntii zaani lala n-nye li.

—Romnima 6.16

K' o ni ti ti yinim' ben diri waha-la ƙo zaƙ tabli ti gba vuhim. O ni ti niƙ lala la saha sheli ti Duuma Yisa min' o malaikanim' yi ti yi palo zuysaa n-siyri na o yiko mini

buyim din diri puuni n' o ti dargi bem bi mi Naawuni mini ninvuy' sheb' ben zaysi ti Duuma Yisa lahaba' suƙ la wumbu la tibli. Be ni ti nya tibdargibo bahi yoli din ka bahigu puuni; ka be mini ti Duuma n' o yiko dim mal' jilima la ni ti wolgi taba.

—II Tesalonaikanima 1.7-9

Nyamiya, N zaƙ la alibarika mini noli yelbu n-zali yi tooni. Yi yi ni doli yi Duuma Naawuni zalgunim' sheƙa n ni zali ya zuƙo dabsili ƙo, dindina n zaƙ la alibarika n-zali ya. Ka yi mi yi zaysi yi Duuma Naawuni zalgunim' maa dolbu, dindina noli yelbu ka n zaƙ zali ya.

—Dutiranomi 11.26-28a

Ka sokam zaa ti yaag' o noli n-yeli ni Yisa Masia nye la Duuma, ka di che k' o Ba Naawuni nya jilima.
—Filipainima 2.11

Yisa daa lan yeli, Dunkam ze n nyaana nirba ni, n gba ni ti ze dilan' nyaana m Ba Naawuni num be alizanda ni go sani; amaa nunkam zaysi ma nirba ni, n gba ni ti zaysi dilana m Ba Naawuni num be alizanda ni go sani.

—Matiu 10.32, 33

K' a yi yaag' a noli n-yeli ni Yisa nye la a Duuma, ka niŋ yeda a suhu ni ni Naawuni daa neeg' o kum ni, a ni tilgi. Dama nir' niŋdi yeda la o suhu ni, ka yi taali ni Naawuni sani; ka yaag' o noli n-kahigi

wuhi paloni, ka tilgi.

—Romnima 10.9, 10

Dunkam chihi Bii maa, o ka ti Ba Naawuni. Ka nunkam dee Bii maa mal' ti Ba Naawuni gba.

—I Jon 2.23

Dinzuyu nunkam zori vi m mini n yelgu zuyu, Daadam Bii yi ti lab' na n' o jilima n' o Ba Naawuni mini malaika kasinim' jilima, o gba ni ti zo vi dilana zuyu.

—Luk 9.26

Dimboŋo n-ni che ka yi tooi baŋ shi' so nun yi Naawuni san' na: Dunkam yeli ni Yisa Masia daa lei ninsala n-ka duniya go ni na n-nye num mal' Shi' so nun yi Naawuni san' na.
—I Jon 4.2

Gbibiya yimaṅa, ka yirgimiya yimaṅ' zuyu! Yi dim' ṅun nye Sintani la kul chenimi n-ginda ṅ-ṅum-di kaman gbuyinli la m-bori n' o gbaai so ṅ-ṅubi. —I Pita 5.8

Zalguzaysira maa ni ti yi zahira Sintani yiko ni, ka mal' yiko pam din ni tum alahaziba tuma balbu kam ka wuhi shihira, ka tum alahaziba tuntumsa din nye yohingu. —II Tesalonaikani 2.9

N timd' a mi be sani n' a ti neei be nina ka be yi zibsim ni n-kpe nesim ni, ka yi Sintani nuu ni n-kpe Naawuni nuu ni n-nya be da-alahachi che m-paṅ, ka nya zaashee Naawuni ninvuy' gahinda sunsuu-

ni be ni niṅ man' Yisa yeda zuyu. —Tuumba Tuma 26.18

Di saha maa ka Naawuni Shii Kasi daa zaṅ Yisa n-tahi moyu ni ni Sintani ti zahim o. Amaa ka Yisa yel' o, Sintani, wara! Di sabiya, Sal' kul ni jem la o Duuma Naawuni koṅko, ka pa ni so yaha. Di saha ka Sintani daa zo ka che Yisa, ka malaikanim' ka na nti kpaṅs' o suhu. —Matiu 4.1, 10, 11

Dim bahindi nyaṅa nye la ṅṅo: Maliya yaa ti Duuma min' o kpiṅ n' o yiko ni. Yemiya Naawuni gboyiṅo mini di nema zaa, ka di che ka yi tooi nyaṅ Sintani yenkiṅkabina soya zaa.

—Efisisnima 6.10, 11

Naawuni ni boli ba bihi ka be mal' ningbuna mini zim zuyu ka Yisa daa leei be tatabo ka be min' o layim m-mal' ningbun yini. O daa niq la lala n' o kum zuyu che k' o sayim Sintani num mal' kum yiko la. —Hibrunima 2.14

Ka numkam kul tumdi alahachi nye la Sintani nira, dama pilgu ni ha ka Sintani pun tumdi alahachi. Ka daliri din che ka Naawuni Bii daa ka na nye la n' o ti sayim Sintani tuma. —I Jon 3.8

Duni n-lee ni tooi yihi ti Masia yurlim ni? Muysigu bee wahala bee alaka bee finfali bee gbinfini bee barna bee takobi ni tooi yihi ti

di ni? Amaa di zaa yoli, ti di nasara n-yayi Masia num yuri ti la zuyu. —Romnima 8.35, 37

Dinzuyu zaqmiya yimaga n-ti Naawuni. Zaysimiya Sintani, k' o zo ka chen ya. —Jeemsi 4.7

Di saha maa ka Zalguzaysira maa ni ti yi zahira, ka ti Duuma Yisa ni ti zaq o vuhim pohim din yir' o nol' ni na n-ku o ka bah' o yoli, num' Yisa palo yibu dali o labbu na saha. Zalguzaysira maa ni ti yi zahira Sintani yiko ni, ka mal' yiko pam din ni tum alahaziba tuma balbu kam ka wuhi shihira, ka tum alahaziba tuntumsa din nye yohingu.

—II Tesalonaikanim 2.8, 9

YURLIM DIN WUHIRI YISA NYAANDOLI BEHIGU YELU

37

Din yiri Naawuni Shii Kasi behigu ni na nye la: Yurlim mini suhupielli ni suhudoo ni suylo dibo ni nirlimtali ni zaysuntali ni zeyimtali ni tarintali ni mangbibbutali.

—Galeshanima 5.22, 23a

Ka lam boh' o m-pahi buyi, Saimon Jon bia, a yuri ma? K' o sayi, Iin n Duuma, a mi ni n yur' a. Ka Yisa yel' o, Dihimi m pieri.

—Jon 21.16

Yisa daa lan yel' o nyaandolba maa, Yi yi yuri ma, yi ni doli n zalgunima.

—Jon 14.15

Ka so yi yeli n' o yuri Naawuni ka je o mabia, o nye la zirilana; dama nunkam bi yur' o mabi' so o ni-

ni ni nyari ku tooi yuri Naawuni nun nye o ni bi nyari so la.

—I Jon 4.20

N yi toysiri ninsalnim' yelgu balbu kam, hal zaŋ tabli malaikanim' yelgu, ka ka yurlim, dindina m bemi kaman dawule bee gbingbarinlun' sheŋa be ni mali n-nme-ri taba ka di yori vuri yiriŋ la.

—I Korintinima 13.1

Yi yi yuri taba, dina n-ni che ka sokam baŋ ni yi nye la n nyaandolba.

—Jon 13.35

Ti mi ni ti pun yi kum ni n-kpe nyevil' ni ti ni yuri ti mabihi la zu-yu. Ka nunkam bi yur' o mabii be la kum ni.

—I Jon 3.14

Tinima n-nye o ni daa tum shelikam Yehudianim' tinsi ni mini Jerusalem maa zaa shehiranima. Ka be daa ti zaŋ o n-kpahi tabli dapulli zuyu n-ku o; amaa ka Naawuni daa neeg' o kum ni daba ata dali ka che k' o yi palo. Pa sokam zaa n-daa nya o, nayla Naawuni ni daa pii tinim' sheba n-leei shehiranim' maa n-daa nya o, ka ti min' o layim n-di ka nyu o ni daa neei kum ni maa nyaana.

—Tuumba Tuma 10.39-41

Ka di daa mal' nti kpa di naba dali yaha, k' o nyaandolba maa lan layim be duu puuni, ka Tomas gba beni. Duu maa dunoya daa kparimi, ka Yisa daa ti lam puhi

zani be sunsuuni na ka yeli ba, Naawuni timi ya suhudoo! Ka ŋmalgi yeli Tomas, Zaŋm' a nubila m-bobli n nuhi ŋo ni, ka zaŋ a nuu n-tim m puluyli bobli ŋo ni, ka che behiŋ ka niŋ yeda. Ka Tomas kuhi yeli, N Duuma ni n Naawuni!

—Jon 20.26-28

Yisa ni daa neei kum ni Alahiri dali asibaasi maa o daa tuui yi la Meeri ŋun daa yi Magdala la na zuyu. Duna n-nye Yisa ni daa kari alizim' bieri ayopcin so zuyu la.

—Mark 16.9

Dun' Yisa n-daa kpi ti daalaha-chi zuyu ka lan neei kum ni ni di che ka ti yi taali ni Naawuni sani.

—Romnima 4.25

KUM NI NEEBU DIN NYE TI TAHAMA YELA 39

Saha kan' na, hal di paaya gba, ka kpiimba ni wum Naawuni Bii maa kukoli, ka benkam wum li ni mal' nyevili. Di cheliya ka dimboṅo niṅ ya alahaziba, dama saha kan' na ka benkam zaa be gbala ni ni ti wum o kukoli ka yi na: Ben daa tum tuun' suma ti neei kum ni n-nya nyevili; ka bem mi daa tum tuum' bieri ti neei kum ni n-nya sariya karbu. —Jon 5.25, 28, 29

Yi bi mi ni be ni daa baptaizi ti la wuhiya ni ti be Yisa Masia ni, ka lan wuhi ni ti pahi la o zuyu n-kpi gba? Dinzuṅu ti baptaizibu deebu zuyu wuhiya ni ti pahi la o zuyu n-kpi ka be soṅ' ti, ka di bemi

kaman Masia ni daa neei kum ni ti Ba Naawuni jilima yiko zuṅu shem la, lala zuṅu ka ti gba yipa mal' nyevil' palli behigu. Ka ti yi pahi Masia zuṅu n-kpi kaman o ni daa kpi shem, dindina ti shiri ni pah' o zuṅu n-nee kum ni kaman o ni daa neei kum ni shem la.

—Romnima 6.3-5

Amaa Masia yi be yi ni, . . . yi shihi lee ni ne yi ni yi taali ni Naawuni san' la zuṅu. Ka Naawuni ṅun daa neei Yisa kum ni la Shii yi be yi ni, ṅun' Naawuni ṅun daa neei Yisa Masia kum ni maa ni zaṅ nyevili n-niṅ yi gba ningbuna din kpiri ṅo ni, o Shii ṅum be yi ni la zuṅu. —Romnima 8.10, 11

BIER' KASITALI ZAŋ CHAŋ NAAWUNI SANI YELA

O daa pɔ n-yeli n' o ni che ka ti tilgi ti dimnim' nuu ni, ka jemdi nun' ti Duuma Naawuni ka ku lan zori dabiem; ka ni be kasitali mini wuntitali ni o sani hal ni ti nyeviya targa. —Luk 1.74, 75

M mabiyursi, ti ni mal' alkaulinim' nɔ zuyu, cheliya ka ti pay' ti nuhi n-yi dinkam nye din ni ta nir' ningbuŋ min' o shii dayri ni, ka cheliya ka bierkasitali niŋ dede ti mini Naawuni zobu puuni.

—II Korintinima 7.1

Kom ni ka man' baptaiziri ya yi ni niŋ tuuba zuyu, amaa nun na be n nyaana n-kan' na mal' yiko n-gari ma hal ka man' pɔri gba ni n

kpuɣ' o namda n-gbibi. Dun' ni ti zaŋ la Naawuni Shii Kasi mini buyim m-baptaizi ya. —Matiu 3.11

Ka nye ti Ba Naawuni ni daŋ m-pii ninvuy' sheba o niya lobu ni, k' o Shii Kasi mal' ba ka be bebu be kasi, ka che ka be deei Yisa Masia noli k' o zim kpihim be da-alahachi la. —I Pita 1.2a

Ka so yi mal' o suhu n-yi din nye dayri ni ka be kasi, dindina o ni lei la' sheli dim mal' jilima, ka mal' shili ni di tum tuun' suŋ kam, ka yil' yidana ni wolgi li n-zali di ko n' o zaŋ li n-tumdi o tuma.

—II Timoti 2.21

BIER' KASITALI ZAN CHAN NAAWUNI SANI YELA

41

Lala zuƴu ka Yisa gba daa kpi tin' targa n' o zan omanman' zim m-mal' nirba ka be be kasi.

—Hibrunima 13.12

Duniya ni daa na bi nam saha shel' la, ka Naawuni daa pum pii ti n-leeg' o nirba Masia zuƴu ni di che ka ti be kasi ka ka galimi nun' Naawuni sani. Naawuni yurlim zuƴu. Di simdi ni yi zan behigu pal' sheli Naawuni ni daa nam ka di nmani nun' Naawuni manman' behigu ka nye din tuhi ka be kasi la n-ye kaman binyergu la.

—Efisisnima 1.4; 4.24

Ka ti yi kahigi ti da-alahachi n-wuhi Naawuni, o nye la nun ze o

da-alkauli nyaana ka nindi din tuhi, ka ni che ti da-alahachi m-panti, ka kul ni kpihindi dinkam zaa bi doli wuntii soli ti behigu ni m-bahira.

—I Jon 1.9

Ka dimbonnim' zaa ni, ti yem bahi yoli no zuƴu, di simdi ni yi nye la ninvuy' bonima? Di niƴ ka maata ni yi bebu be kasi, ka yi nye ben luri Naawuni sizuura binsheykam zaa ni.

—II Pita 3.11

Kul kpanmiya yimana n-che ka suhudoo be yi mini sokam sunsuuni, ka maliya Naawuni bierkasitali din nye nir' ni ka sheli ka ku tooi nya ti Duuma la.

—Hibrunima 12.14

42 NAAWUNI SHII KASI NI BE NINVUY' SHEB' NI YELA

Ka yinim' ben nyc tuumbierinim' ɲo yi mi ni yi zaŋ bin' suma n-ti yi bihi, bo n-ni che ka yi Ba Naawuni ɲum be alizanda ni ɲo ɲun' ku zaŋ o Shii Kasi n-ti ben suhir' o o Shii Kasi maa? —Luk 11.13

Be ni daa suhi Naawuni maa nti fo ka be layingu maa shee ti gbaai dambu, ka Naawuni Shii Kasi kpe m-pali be zaa, ka be toysiri Naawuni yelgu ni suhukpeeni. Ka suhupielli mini Naawuni Shii Kasi daa pali Antiok Yisa nyaandolba suhuri. —Tuumba Tuma 4.31; 13.52

Ka n ni zaŋ n shia n-niɲ yi ni, ka che ka yi doli n zalgunim' ka tum-

di n zalgunim' maa ni wuhi shem.
—Izikiel 36.27

Amaa yinim' bi doli yi ninsaltali behigu ni wuhiri ya shem, ka Naawuni Shii Kasi yi shiri be yi ni, yi ni dol' la Naawuni Shii Kasi yubu. Ka ninvuy' so ɲun ka Masia Shia, o pa la Masia ni su so.

—Romnima 8.9

Amaa saha sheli Naawuni Shii Kasi yi ti kpe yi ni, yi ni nya yiko ka leei n shechiranima.

—Tuumba Tuma 1.8a

Baanabas daa nyc la ninvuy' suɲ, ka Naawuni Shii Kasi pal' o k' o mal' yeda pam.

—Tuumba Tuma 11.24a

Naawuni miri ninvuy' sheb' ben suhuri sayim, ka tilgiri ninvuy' sheb' ben yema nma.

—Saam. 34.18

Naawuni yeliya, N nuu ka n zaŋ nam binsheykam nɔ zaa. Amaa n-nye n ni ni lihi nya ninvuy' so. Dilana n-nye nun siys' omaŋa, ka che k' o yema nma, ka wum n yel-gu k' o ni shira.

—Aizaisa 66.2

Ka Yisa boh' o, Bo n-niŋ k' a yeli ni n yi ni tooi? A bi mi ni binsheykam zaa nandi nun niŋ yeda sani?

—Mark 9.23

M mabiyursi, yi yi nyari wahala dim be kaman buyim ka di paari ya ni di buyisi ya, yin' di cheliya ka

di gari ya kaman di nye la din na zi n-niŋ so n-niŋdi ya maa. Amaa lee maliya la suhupielli yi mini Masia ni layim n-di wahala ni di che ka yi suhuri ti palgi, ka yi tooi mal' suhupielli pam saha sheli o jilima yi ti yi palo la.

—I Pita 4.12, 13

K' o ni nyehi be nintam zaa ba-hi, ka kum ku lam beni waamaa fabla bee kumsi, ka bicrim gba ku lam beni yaha, dama bin' kura la zaa vuuya.

—Kahigibu 21.4

Niŋmiya Naawuni naani ka tum-mi din viela; ka di che ka yi be tingboŋ nɔ ni n' alaafee.

—Saam. 37.3

44 BEN NYA ZAHIMBU ALKAULINIM' YELA

O ni tooi sɔŋ ninvuy' sheb' ben nyari zahimbu pumpɔŋɔ, dama omaŋmaŋ' daa nya zahimbu ka di wahala. —Hibrunima 2.18

Ka Naawuni ŋun nye suhudoo ni yiri so sani ŋɔ na ni che ka di ku yuui ka yi du n-tam Sintani zuyu n-nɔ m-bɔr' o. —Romnima 16.20a

Wuntizɔra muysigu galsiya pam, amaa ka Naawuni kul yihir' o di zaa ni. —Saam. 34.19

Yi yi chaŋ ti kpe la kom ni ni yi gari, n ni be yi sani; ka yi yi siy' la moyɔ ni ni yi gari, di ku din ya; ka

yi mi yi kpe la buyim ni ni yi gari, di ku din ya, hal ka di buyim nem ku din ya. —Aizaia 43.2

Ti mi ni zaŋ chaŋ ninvuy' sheb' ben yuri Naawuni ka nye o ni daŋ pii sheba o niya lobu ni la sani, ŋun' Naawuni cheri ka binsheykam niŋdi la be zay' vielli nyabu zuyu. —Romnina 8.28

Zahimbu na zi m-paai ya ka di pa la din tatabo pun zahindi nirba; amaa Naawuni kul ze la yim, ka ku sayi n-che ka yi nya zahimbu din yayi yi kpion targa; ka yi zahimbu nyabu puuni, o ni mal' soli n-tin ya ka yi nya yaa n-yi di ni ka ku lu. —I Korintinima 10.13

Dun di nasara, ni ti ye binyer' piela ɔ tatabo, ka n ku kpihim o yuli nyevili litaafi ni; amaa ka ni ti zan' o nyaana m-bol' o yuli m Ba Naawuni min' o malaikanim' sani. Dun di nasara, n ni zaɔ o n-leei n Duuma Naawuni jembu duu daantalgaa, k' o ku lan yi di ni yaha. Ka n ni sabi n Duuma Naawuni yuli min' o tiɔa din nye Jerusalem palli n-yi ɔun' Naawuni sani alizanda ni la na yuli ni mmanman' yu' palli n-tabl' o. —Kahigibu 3.5, 12

Dunkam di nasara ni dee pini ɔ n sani, ka n ni nye o Naawuni k' o mi nye m bia. —Kahigibu 21.7

Dum mal' tibli, ɔun' wummi Naawuni Shii Kasi ni yeli churchi-

nim' shem! Dun di nasara, n ni ti che k' o di nyevili ti' sheli dim be Naawuni yil' la wala.

—Kahigibu 2.7

Dun di nasara, n ni che ka m min' o layim zini n nam zishee kaman n gba ni daa di nasara ka m mini m Ba Naawuni layim zi o nam zishee shem la.

—Kahigibu 3.21

Dum mal' tibli, ɔun' wummi Naawuni Shii Kasi ni yeli churchinim' shem! Dun di nasara, n ni che k' o di bindir' soɔra la sheli, ka lan zaɔ kuy' pielli n-t' o, ka yu' palli sabi m-pa di zuɔu; ka so ku baɔ yuli maa nayla ɔun' dee' li maa koɔko. —Kahigibu 2.17

46 NAAWUNI YELI TI AMILIYA LORGIBU YELA

Dob' mini payba bem pun lo amiliya, n zali ya zalgu, amaa pa mani n-zali ya lala, ti Duuma n-zali ya li. Dina n-nye: Pay' miri k' o yi o yidana yiya. Ka pay' so yi yi la o yidana yiya, nun' kpalimmi ziya; ka di yi pa lala, nun' niqmi sandaani n-niq o yidaan' kuro maa ka lan lab' o yiya. Ka doo mi miri k' o yih' o paya.

—I Korintinima 7.10, 11

Cheliya ka ti zaŋ pay' so nun lo amiliya yela m-buysi li: Zalgu kul lo pay' nun kul' doo mi n-tabli o yidana hal n' o yidana maa nyevili targa; amaa o yidana maa yi ti kpi, o yi zalgu maa lobu ni zaŋ

chaŋ o yidana maa sani. Dinzuwu o yidana maa yi na be o nyevil' ni k' o chaŋ ti kul' do' so, be ni bol' o zinniŋda; amaa o yidana maa yi kpi, o yi zalgu maa lobu ni; k' o yi lan kul' do' so, dindina o pa la zinniŋda.

—Romnima 7.2, 3

O daa lan yeli, Dunkam yih' o paya ka kpuyi pay' so tum zina; ka nunkam mi kpuyi payyihiq maa gba tum zina.

—Luk 16.18

Amaa man' yeri ya mi, nunkam yih' o paya ka di pa la paygorgu gobu zuwu, dilana kpch' o pay' maa la zina niqbu ni, ka nunkam mi kpuy' payyihiq maa gba niq zina.

—Matiu 5.32

Ka n yi chaṅ nti mali behigu shee maa n-zali ya, n ni lab' na nti zaṅ ya n-tahi mmanṅmanṅ' behigu shee, ka n ni ti yem be luy' sheli, nimaani ka yi gba ni ti be.

—Jon 14.3

Dinzuyu ṅunkam zori vi m mini n yelgu zuyu ninvuy' bieri bem bi ze Naawuni yim zeman' ṅo ni, Daadam Bii mini malaika kasi-nim' yi ti lab' na o Ba jilima ni, o gba ni ti zo vi n' o zaṅ dilana m-pahi o nirba ni.

—Mark 8.38

Di saha maa ka Daadam Bii shi-hirli ni ti be zuysaa, ka zuliya kam bem be duniya ṅo ni ni ti fabli, ka nya Daadam Bii k' o be sagbana

ni n-kan' na ni yiko mini jilima pam.

—Matiu 24.30

Yinim' gba maliya suylo lala; ka kul maliya suhukpeeni, dama ti Duuma labbu na miriya.

—Jeemsi 5.8

Dama saa ni yi nyaysi wulimpuhili polo m-mal' nti ba wulinluhili polo shem la; lala ka Daadam Bii kandi na ti yem be.

—Matiu 24.27

Lala zuyu Masia ṅun daa zaṅ omaṅa m-mal' sara yim n' o kpihim nirba pam da-alahachi la ni lan lab' na m-pahi napṅ buyi, ka di pa la alahachi zuyu, amaa o yen lab' na nti tilgi la ben suhuri kul ye o labbu na zuyu ka guhir' o la.

—Hibrunima 9.28

(Ka malaikanim' maa bohi ba,) yinim' Galilanim' ɲo, bo ka yi lee zeya n-lihiri zuysaa lala? Ka lan yeli ba, Yisa so yi ni nya k' o yi yi sani n-cheni alizanda ni shem maa, lala k' o ti lan yen lab' na.

—Tuumba Tuma 1.11

Di saha maa ka be ni ti nya Daadam Bii k' o be sagban' ni n-kan' na ni yiko mini jilima pam.

—Luk 21.27

M biyursi, ti nye la Naawuni bihi pumpɔɲo, ka di na bi kahigi n-wubi ti ni yen ti be shem, amaa ti lee mi n' o yi ti yi palo, ti ni bemi kaman ɲuna, dama ti ni ti nya o kaman o ni kul be shem.

—I Jon 3.2

Ti Duuma yeliya, Nyama, n ni ka na kaman tayiy' la! Dum bi gbihiri ka mal' o binyera n-zali n' o di ti chaɲ o zayim n-dihi oman' vi mal' alibarika! —Kahigibu 16.15

Dinzuyu yi gba malimiya shili saha kam; dama Daadam Bii ni ti lab' na saha sheli yi ni bi yuun' o soli.

—Luk 12.40

Dama Daadam Bii min' o malaikanim' yi ti lab' na o Ba Naawuni jilima ni, o ni ti ti sokam be tuma laara.

—Matiu 16.27

Yisa daa yeliya, Daadam Bii yi ti lab' na n' o jilima m-pahi malaikanim' zaa, o ni ti zin' o nam zii-shee dim mal' jilima pam.

—Matiu 25.31

NAAWUNI YELGU

Zuysaa mini duniya ɲo ni ti yiy-si, amaa man' yelgu ku yiy-si.

—Luk 21.33

Dama anabtali yetɔya daa bi yiri la ninsal' suhu yubu ni na, amaa Naawuni Shii Kasi n-daa be ninsalnim' ni n-che ka be tɔysiri Naawuni yetɔy' sheɲa din daa yir' o san' na.

—II Pita 1.21

Ka yetɔy' sheɲa zaa dim be Naawuni Kundi ni yi la Naawuni nol' ni na, ka nye dim mal' buchi pam zaɲ chaɲ wuhibu mini saysibu ni zuyu ni kpahibu ni wuntii soli wuhibu polo.

—II Timoti 3.16

A yelgu nye la n naɲɔnvari firila ni n sol' ni neesim.

—Saam. 119.105

SUHIMI NAAWUNI KA CHER TAALI M-PANNA

Dinzuyu yi yi yen subhi Naawuni, yin' subimiya ɲɲo: Ti Ba Naawuni ɲum be alizanda ni, che k' a yuli du; ka che k' a nam ka na, ka che k' a yurlim niɲ duniya ɲo ni ka di ni niɲdi alizanda ni shem la. Tim' ti zuɲo dabsili ɲo bindirgu. Ka che ti taali m-paɲ ti kaman ti gba ni cheri m-paɲdi ben tumdi ti taali shem la. Di che ka ti kpe zahimbu ni, amaa yihim' ti zay' bieyu ni. (Dama nyini n-su nam mini yiko ni jilima hal ni saha din ka bahigu. Ami.)

—Matiu 6.9-13

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for careful distribution, please write to us in English or visit www.wmpress.org.

World Missionary Press, Inc.
P.O. Box 120
New Paris, IN 46553-0120 USA

Text reprinted from the Bible in Dagbani, 1982 edition by United Bible Societies Africa Regional Centre, Nairobi, Kenya. Used by permission.

244 Dagbani
6-05